

Упражнение № 4 - III^т курс, летен семестър - БЕО

Хабитус, ситус, позиция и презентация на плода

Основни критерии, които определят понятието доношеност на плода, са телесната маса и гестационната възраст. Плодът е доношен, когато е роден след 37 г.с. и има тегло над 2500 г. Деца могат да се раждат на термин с тегло под 2500 г. При тези случаи трябва да се търсят причини, довели до интраутеринна ретардация.

Размери на главата и тялото на доношен плод

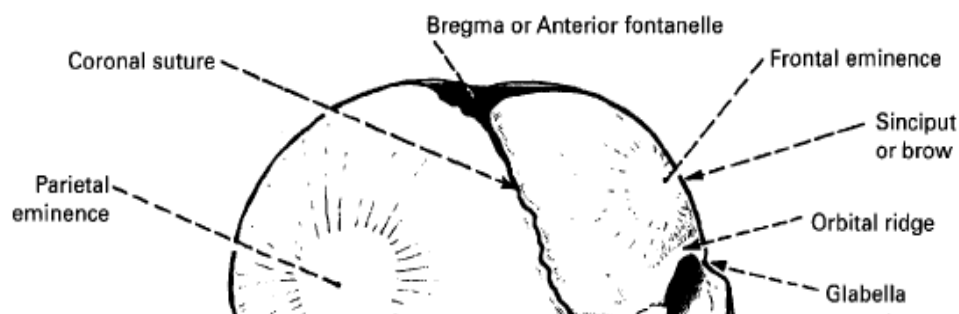
Дължината на плода на термин е 50+/-2см. Теглото му варира от 2500 до 5000 г. Обиколката на главата на новороденото е средно 34см. (от 32 до 36см.).

Глава на плода

От акушерско гледище, главата е най-важната част на плода, защото тя има най-големи размери, в сравнение с останалите органи. Костите на феталната глава, които имат акушерско значение са: двете ossa parietalia, една os occipitalis и две ossa frontalia. Всички кости са свързани помежду си със шевове. Sutura sagitalis (sagita лат. – стрела) или стреловиден шев, свързва медиалните ръбове на париеталните кости. Напред той продължава като sutura frontalis – между челните кости. Sutura coronaria свързва теменните с челните кости; sutura lambdoidea свързва предния ръб на окципиталната кост със задните ръбове на париеталните кости. На местата, където се кръстосват няколко шева, се образуват фонтанели. Различават се:

Голяма фонтанела (fontanela bregmatica) – представлява четириъгълно образуване на мястото, където челният шев се кръстосва със сагиталния.

Малка фонтанела (fontanela lambdoidea)– образува се на мястото на срещата на сагиталния и ламбдоидния шев. Има триъгълна форма.

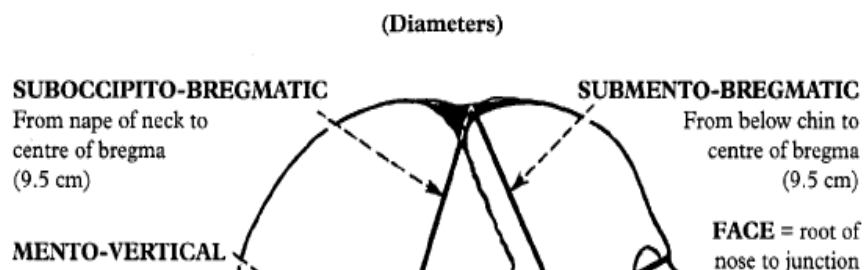
Диаметри на феталната глава, важни от акушерско гледище:

Diameter occipito-frontalis (11.5 cm) между челото и protuberantia occipitalis externa.

Diameter biparietalis (9.5 cm) – съединява най-изпъкналите странични точки на париеталните кости.

Най-голямата обиколка(циркулференция) на главата на плода е средно 34.5 cm и тя се получава на плоскостта с diameter occipito-frontalis.

Най-малка е обиколката на главата с диаметър suboccipitobregmatica – circumferentia suboccipitobregmatica - 32 cm, при предно-тилно предлежание.

Пространственото разположение на плода в матката се описва чрез хабитуса, ситуса, позицията и предлежанието му.

Хабитус (habitus) – членоразположение - отразява взаимното разположение на частите на тялото на плода една спрямо друга.

В случаите с типичен хабитус, главата е наклонена напред към гърдите и брадичката опира гърдите му (флексия на главата). Ръцете са свити в лактите и кръстосани пред гърдите. Краката са свити в тазобедрените и коленните стави и са кръстосани пред тялото като при сядане “по турски”. Гърбът е изпъкнал напред(конвексен). Пъпната връв се намира между ръцете и краката от страната на корема на плода. Това положение е характерно за третия триместър на бременността. Тогава пространствените възможности в матката са намалени.

Заемането на определен хабитус не изключва извършването на движения на крайниците, тялото и главата на плода.

Ситус (situs) - положение на плода. Отразява взаимоотношението между надлъжната ос на тялото на плода и надлъжната ос на матката, респективно на тялото на майката. От особена важност е положението на плода в последните седмици на бременността, когато се обсъжда начинът на родоразрешение.

Възможни са следните положения на плода:

- 1.Надлъжно (situs longitudinalis). Надлъжната ос на плода съвпада с надлъжната ос на матката. Среца се при около 99.5% от бременностите на термин и се нарича правилно.
- 2.Косо (situs obliquus). Надлъжната ос на плода сключва с надлъжната ос на матката остър ъгъл. То обикновено е преходно.
- 3.Напречно (situs transversus). Надлъжната ос на плода сключва с надлъжната ос на матката прав ъгъл.

Това дали плодът е в косо или напречно положение има твърде малка клинична стойност. И при двете положения раждането на жив доносен плод не е възможно. Тези неправилни положения се срещат в 0.5% от бременностите на термин.

Предлежание (praesentatio) - показва коя част на плода е разположена най-ниско в матката. Предлежащата част е най-предната част на плода, която се поставя във входа на таза и се опипва при вагинално туширане.

Възможните предлежания на плода са:

1. При надлъжно положение има две възможности – главично предлежание (praesentatio capitis) – 96% или седалищно предлежание (praesentatio sacralis) – 3.5%.
2. При напречно положение на плода липсва едра част, която да е предлежаща. При тези случаи предлежи лявата или дясната страна на плода. В хода на раждането съответното рамо се втиква във входа на таза и става предлежаща част (раменно предлежание).

При главично предлежание, в зависимост от положението на главата (флексия, индиферентно положение, дефлексия), говорим за:

- Тилно предлежание – с водеща точка малката фонтанела.
- Предно-черепно (индиферентно) предлежание – с водеща точка голямата фонтанела.
- Челно предлежание – водеща точка е челото на плода.
- Лицево предлежание – водеща точка е брадичката.

При седалищно предлежание, в зависимост от положението на крачетата на плода, се различават:

- Чисто седалищно предлежание;
- Седалищно-краково предлежание;
- Краково (стъпно) предлежание;
- Колянно предлежание;

Позиция на плода (positio) - означава отношението на гърба на плода, при надлъжно положение и на главата при напречно, към една от страните на матката. При надлъжни положения, когато гърбът сочи лявата страна на майката е първа позиция, когато сочи дясната – втора. При напречно положение позицията се определя от главата на плода: когато тя сочи наляво – първа позиция, надясно – втора.

Вид на позицията. Той се определя от гърба на плода и при надлъжни и при напречни положения. При надлъжни положения има два вида – преден и заден вид. (Тъй като гърбът на плода е насочен не точно встрани, а е отклонен напред или назад.)

Първа позиция – преден вид е, когато гърбът е обърнат наляво и напред - OISA – occipito-iliaca sinistra anterior

Първа позиция - заден вид е, когато гърбът е обърнат наляво и назад - OISP – occipito-iliaca sinistra posterior

При втора позиция – преден вид е, когато гърбът е обърнат надясно и напред - OIDA – occipito-iliaca dextra anterior

Втора позиция – заден вид е, когато гърбът е надясно и назад - OIDP – occipito-iliaca dextra posterior

Седалищното предлежание има същите видове, както главичното. Названията на отделните позиции и видове са:

- SISA – sacro-iliaca sinistra anterior;
- SISP – sacro-iliaca sinistra posterior;
- SIDA – sacro-iliaca dextra anterior;
- SIDP – sacro-iliaca dextra posterior.

Напречното положение има също видове:

- когато гърбът на плода е обърнат краниално (нагоре) се говори за дорзо-супериорен вид;
- при гръб, обърнат каудално (надолу) – дорзо-инфериорен вид;
- при гръб напред – дорзо-антериорен вид;
- при гръб назад – дорзо-постериорен вид.

Положението на плода се уточнява и въз основа на двата коси диаметъра на входа на таза – I и II кос диаметър.

Първи кос диаметър свързва ръба на дясната сакро-илиачна става и левия *tuberculum ileopubicum*. Втори кос диаметър свързва ръба на лявата сакро-илиачна става и десния *tuberculum ileopubicum*.